

D. Mamin-Sibirjak

Tarina Varpu Hottisesta
ja Kiiski Kiiskiläisestä
sekä iloisesta nokikola-
rista Jaskasta



KAUNOKIRJALLISUUTTA TYÖKOULUILLE

D. MAMIN-SIBIRJAK
TADINA



VARPU HOTTISESTA JA
KIISKI KIISKILÄISESTÄ
SEKÄ
ILOISESTA NOKIKOLARISTA
JASKASTA



» KIRJA JA «





**Tarina Varpu Hottisesta ja Kiiski
Kiiskiläisestä sekä iloisesta nokiko-
larista Jaskasta.**

I

Varpu Hottinen ja Kiiski Kiiskiläinen olivat oikein hyviä ystäviä. Jok'ikinen päivä kesällä Varpu Hottinen lensi joelle ja huusi:

— Hei, veli, terve! Kuinka voit?

— Tuossa menee pikkuhiljaa, — vastasi Kiiski Kiiskiläinen. — Tule minun luokseni vie-

raisille! Minulla, veliseni, on oikein mukavaa syvissä kohdin... Vesi on tyyntä ja kaikenlaista vesiruohoa miten paljon hyvänsä... Kestitsen sinua sammakon mädillä, toukilla ja vesikoppakuoriaisilla...

— Kiitoksia, veli! Mielihyvin tulisin luoksesi kyläilemään, mutta pelkään vettä. On parempi, että sinä tulet minun luokseni katolle vieraisille... Minä kestitsen sinua, veikkonen, marjoilla, minulla on kokonainen puutarha, sitten hankimme leivän murusia, kauroja, sokeria ja elävän hyttysen. Pidäthän sinä sokerista?

— Mitä se on?

— Sellaista valkoista...

— Kuin meillä valkoiset pikku kivet joessa, niinkö? ..

— Aivan. Mutta jos panet suuhun, on makeata. Valkoisia kivilöitäsi et voi syödä. Eikö lennetä heti paikalla katolle? ..

— Ei, minä en osaa lentää, tukehtuisin vielä ilmassa. Parempi on meidän uida yhdessä vedessä. Minä näytän sinulle kaikki...

Varpu Hottinen yritti mennä veteen, menee polviin asti, mutta pelottaa mennä kauemmaksi. Aivanhan tässä voi hukkaa! Varpu Hottinen juo kyllä kirkasta jokivettä ja kuumina päivinä kylpee jossakin matalassa paikassa, puhdistaa höyhenensä, mutta sitten hän rientää taas katolleen.

Yleensä he elivät hyvässä sovussa ja ruppattelivat mielellään kaikenlaisista asioista.

— Kun et sinä väsy alituisen vedessä istumiseen? ihmetteli Varpu Hottinen usein. — Märkäähän siellä vedessä on, voit vielä vilustua . . .

Kiiski Kiiskiläinen, ihmetteli vuorostaan:

— Kuinka sinä et väsy lentämiseen? Niin kuumakin on auringossa, heti paikalla on tukehtua. Mutta minulla on aina viileätä. Saan uida niin paljon kuin huvittaa. Niin, ja kesällä tulevat kaikki minun luokseni uimaan . . . Mutta kuka tulee sinun luoksesi katolle?

— Tuleehan, veliseni! . . . Minulla on oikein hyvä ystävä, nokikolari Jaska. Hän käy alitui-



seen minun luonani vieraisilla . . . Niin hauska poika se nokikolari, aina laulelee lauluja. Puhdistaa piippuja ja samalla laulaa. Istuupa vielä katon harjalle levähtämään, ottaa leivän taskustaan, syö, ja minä kerään muruset. Kuinka hyvin me ymmärrämme toisiamme! Minäkin pidän mielelläni iloa . . .

Ystävyksillä olivat vastuksetkin melkein samanlaisia. Esimerkiksi talvi, — kuinka Varpu Hottis-parkaa paleli! Huh, miten kylmiä ilmat olivat! Näytti, että aivan henkikin jäätyy. Varpu Hottinen pöyhittää sulkansa, peittää jalat allensa ja istua kyhjöttää. Vain yksi turva on: etsiä jokin kolo uuninpiipun sisältä ja lämmitellä siellä. Mutta sielläkin on vaaransa. Kerran Varpu Hottinen oli saada surmansa ja parhaan ystävänsä nokikolarin kädestä. Nokikolari tuli, ja kun hän päästi piippuun rautaisen luodin uuniluutineen, niin olipa hän vähällä halkaista Varpu Hottisen pään. Se pyrähti piipusta kokonaan noessa, pahemmin kuin nokikolari, ja alkoi heti torua:



... — Mitä sinä oikein teet, Jaska hyvä? Tuolla tavoin olisit voinut minut vallon tappaa ...

— Mistäpä minä tiesin, että sinä uuninpiipussa istuit? Ole vasta varovaisempi ... Jos minä olisin sinua rautaisella luodilla päähän kolauttanut, niin hullusti olisi käynyt.

Ei se Kiiski Kiiskiläisenkään elämä talvella makealta tuntunut. Hän asettui jonnekin syvään vesihautaan ja uinuili siellä kaikki päivät.

Oli pimeätä, oli kylmää, ei haluttanut liikkua. Joskus se ui avannolle, kun Varpu Hottinen kutsui. Sillä oli tapana lentää avannolle juomaan ja huutaa:

— Hoi, Kiiski Kiiskiläinen, oletko hengissä?

— Olen . . . vastaa unisella äänellä Kiiski Kiiskiläinen. — Mutta minua kovasti nukuttaa. Ikävältä tuntuu. Kaikki meillä nukkuvat.

— Ei ole meilläkään paremmin, veliseni. Minkäs voit, pitää kestää. Huh, miten kirpeästi tuuli puhaltaa! Et, veliseni, siinä torkahda . . . Minä hypin yhtämittaa vain toisella jallallani, jotta pysyisin lämpimänä. Ihmiset katselevat ja sanovat: ”Katsokaa, miten iloinen varpunen!” Ah, kunpa tulisi lämmin . . . Noh sinä, veli, nukutko taas? . . .

Kesälläkin on omat ikävyytensä. Kerran varpushaukka ajoi kauan takaa Varpu Hottista, ja tämä hädin tuskin pääsi piiloon rannan saraheinään.



— Oh, vaivoin pelastin henkeni! valitti hän Kiiski Kiiskiläiselle, kauhuissaan. — Se vasta rosvo! Olipa vähällä siepata minut, ja myöhäistä olisi nyt sen mahassa haukotella.

— Se on siis suunnilleen samanlainen, kuin meidän hauki, lohdutti Kiiski Kiiskiläinen. — Minä olin äskettäin juuri joutua sen kitaan. Kuin salama kiiti se minua kohden. Minä uis-kentelin muiden kalojen joukossa ja ajattelin, että siinä makasi halko, kun tuo halko hyökkäsi minun perässäni... Minkä vuoksi tuollaisia haukiakin tarvitaan? Sitä minä ihmettelen enkä voi käsittää...

II

.. Niin olivat ja elelivät Varpu Hottinen ja Kiiski Kiiskiläinen, kärsivät vilua talvella, iloitsivat kesällä, ja iloinen nokikolari Jaska puhdisteli uuninpiippuja ja lauleli laulujaan.

Lopetettuaan kerran kesällä työnsä meni nokikolari joelle pesemään itsestään noen. Hän astelee ja viheltelee, mutta äkkiä hän kuulee

kauheata melua. Mitä on oikein tapahtunut? Joen yläpuolella linnut räähkyvät ja rähisevät: siinä on hanhia, on ankoja, on pääskyjä, on lehtokurppia, on variksia, on kyyhkyjä. Kaikki meluavat, kirkuvat, nauravat niin, että aivan korvissa humisee.

— Hoi, te hullut, mitä on tapahtunut? huusi nokikolari.

... — Mitäkö tapahtunut, sirkutti tiainen. — Niin hassua, niin hassua! .. Katsos tuota Varpu Hottista ... Se on tullut hulluksi.

Tiainen nauraa piipitti, viuhutti pyrstöään ja lähti liitelemään joen yläpuolelle.

Kun nokikolari saapui rantaan, niin Varpu Hottinen hyökkäsi häntä vastaan. Se oli hirvittävä: nokka apposen avoinna, silmät palaviina, sulat pystyssä töröttävinä.

— Hei, Varpu Hottinen, mitä sinä siinä nyt mellastat? kysyi nokikolari.

— Yh, kyllä minä hänelle näytän! .. ärisi Varpu Hottinen, ollen pakahtua raivoonsa. —

— Hän ei vielä tunne minua. Minä näytän, mi-



nä näytän tuolle kirotulle Kiiski Kiiskiläiselle. Vielä hän, rosvo, on minut muistava!

— Älä kuuntele häntä! huusi nokikolarille vedestä Kiiski Kiiskiläinen. — Joka sanan hän valehtelee. . .

— Minäkö valehtelen? ärisi Varpu Hottinen. — — Kukahan sen toukan löysi? Minäkö valehtelisin?.. Sellaisen lihavan toukan! Minä sen kuoputtelin rannalta . . . Miten paljon sain raataa . . . Niin, sieppasin sen ja aioin kotiin, pesääni. Minulla on perhe . . . pitäähän minun sille ruokaa kantaa . . . Lentää pyrähtelin juuri joen kohdalla toukka suussa, kun tuo kirottu Kiiski Kiiskiläinen — hauki hänet nielkään! — huusi: ”Haukka!” Minä kiljahdin pelästyksestä, toukka putosi veteen, ja Kiiski Kiiskiläinen nieli sen . . . Eikö tuota sanota valehtelemiseksi?! Mitään haukkaa ei ollutkaan . . .

— Joutavia, minä laskin leikkiä, puolustelihe Kiiski Kiiskiläinen. — Mutta toukka, toden totta, oli maukas.

Kiiski Kiiskiläisen luo kerääntyi kaikenlaisia kaloja: särkiä, ruutanoita, ahvenia, salakoitaa. Ne kuuntelivat ja nauroivat. Kylläpä teki Kiiski Kiiskiläinen ovelan ilveen vanhalle ystävälle! Ja vielä naurettavammaksi kävi asia, kun Varpu Hottinen rupesi hänen kanssaan kahakoimaan. Se lensi ja hyökkäsi, yritti ja yritti, muttei mahtanut mitään. . .

— Tukehdu minun toukkaani! torui Varpu Hottinen. Minä kaivan itselleni toisen . . . Se vain harmittaa, että Kiiski Kiiskiläinen petti minua ja toiset saivat minusta naurun aiheen. Onpa siinäkin ystävä, mokoma. Samaa sanoo nuohooja Jaskakin . . . Minä elän hänen kanssaan hyvässä sovussa, joskus aterioimmekin yhdessä: hän syö, ja minä poimin muruset.

— Malttakaahan, veljet, tätä asiaa pitää tuumia, julisti nokikolari. — Antakaa minun ensin peseytyä . . . Minä kyllä selvitän asianne omantunnon mukaan. Ja sinä, Varpu Hottinen koeta sillä aikaa vähän rauhoittua . . .

— Minun asiani on oikea, mitä minä pelkäisin! kehäsi Varpu Hottinen. — Ja kyllä minä näytän, miten käy, kun minua pilkkanean pitää...

Nokikolari istui rannalle, pani viereensä kivellet eväsmyyttynsä ja puhui:

— Ne, veljet, nyt käymme oikeutta istumaan... Sinä, Kiiski Kiiskiläinen, olet kala ja sinä, Varpu Hottinen olet lintu. Eikö niin ole, kuin sanon?

— Niin, niin, sanoivat kaikki.

Menkäämme edelleen. Kalan pitää elää vedessä, mutta linnun ilmassa. Eikö niin ole, kuin sanon? No, niin... Mutta esimerkiksi toukan maassa. Hyvä. Katsokaa siis...

Nokikolari kirvoitti auki myyttynsä, pani kivellet viereensä ruisleivän palasen, joka oli koko hänen päivällisensä, ja haasteli: ..

— Kas tässä: mitähän tämä on? Se on leipää. Minä olen sen työlläni ansainnut, ja minä sen syön; syön ja juon vettä särpimeksi. Niin.

Siis, minä syön enkä tee kenellekään pahaa. Kala ja lintu tahtovat myös syödä... Teillä siis on oma ravintonne. Miksi siis riidellä? Varpu Hottinen kaivoi maasta toukan, siis, hän on sen ansainnut ja, siis, toukka on hänen...

— Suvaitkaa kuulla, setä... kuului lintujen joukosta heikko ääni.

Linnut väistyivät vähän syrjään ja päästivät sirriäisen esiin.

— Se ei ole totta, setä.

— Mikä ei ole totta?

— Minähän sen toukan löysin... Tuolla on sorsa, kysykää häneltä, hän näki. Minä sen löysin, mutta Varpunen hyökkäsi kimppuun ja varasti sen.

Nokikolari oli ymmällä. Asia sai toisen käänteen.

— Mitä tässä nyt tehdä? mutisi hän kooten ajatuksiaan. — Voi sinua, Varpu Hottinen, et-hän sinä, toden totta, yritä meitä pettää?

— En. En minä valehtele, mutta sirriäinen

valehtelee. Hän on puhunut yhteen sorsien kanssa . . .

— Älä uskottele, veitikka. Hm . . . No, tietysti on toukka pikkuasia; mutta varastaminen se on pahaa. Eikö niin ole, kuin sanon? Niin . . .

— Oikein! Oikein! huusivat taas kaikki kuorossa. — Mutta siitä huolimatta anna sinä tuomiosi Varpu Hottiselle ja Kiiski Kiiskiläiselle. Kumpi heistä on oikeassa? Molemmat mellastivat, molemmat tappelivat ja saattoivat kaikki liikkeelle.

.. — Kukako oikeassa? Voi teitä, lurjuksia, Kiiski Kiiskiläinen ja Varpu Hottinen! Oikein sanoin, lurjuksia. Minä rankaisen teitä molempia esimerkin vuoksi . . . No, joutuin sopimaan, heti paikalla!

— Oikein! huusivat kaikki yhteen ääneen.

— Sopikoot vain

— Oivallista! huusivat taas kaikki.

Nokikolari ojensi jo kätensä ottaakseen leivän, mutta sitä ei ollutkaan.

Sillä aikaa kuin nokikolari ratkaisi riitaa, oli Varpunen ehtinyt sen varastamaan.

— Voi rosvoa! voi konnaa! huusivat kaikki kalat ja linnut suuttuneina.

Ja kaikki hyökkäsivät varasta takaa-ajamaan. Leivänkannikka oli raskas, eikä Varpu Hottinen jaksanut pitkälle lentää se nokassaan. Hänet saavutettiin juuri joen kohdalla. Varkaan kimppuun hyökkäsivät niin suuret kuin pienetkin linnut. Tulee ankara kahakka. Kaikki repivät leipää, ja muruset lentävät jokeen, ja lopuksi koko leipäkin putoaa jokeen. Siellä hyökkäävät kalat sen kimppuun. Alkoi aika tappelu lintujen ja kalojen välillä. Ne repivät koko kannikan muruiksi ja söivät murut suuhunsa. Kun leipä oli syöty, niin kaikki rauhoituivat ja kaikkia hävetti. He olivat lähteneet varasta Varpusta ajamaan takaa, mutta sillä matkalla olivatkin itse syöneet varastetun kannikan.

Mutta iloinen nokikolari Jaska istuu rannalla, katselee ja nauraa. Kävihän loppujen lopuksi

kaikki hyvin hassusti . . . Kaikki riensivat pois hänen luotaan, vain sirriäinen jäi.

— No, miksi sinä et lennä muiden mukana? kysyi nokikolari.

— Minäkin lentäisin, setä, mutta minä olen pienikasvuinen. Voivat aivan nokkia hengiltä . . .

— No, näin taitaakin olla parempi, sirriäinen. Me molemmathan yhdessä jäimme ilman päivällistä.



г. Петрозаводск Гос. Типография им. П. Ф. Анохина 1930 г.

Карлит № 146

Тираж 3.000

Hinta 10 kop. ✓



Финское Кооперативное Из-во
„К И Р Ь Я“
Ленинград—Петрозаводск

Neuvosto - Kajala
Mamin

HYK KANSALLISKIRJASTOKOELMA



110 000 2806



